

NORPPA JA KESTÄVÄ MATKAILU

Name of recording: 10. Elynvoimaa - Jakso 10. Norppa (Jouni Koskela ja Jari Kankkunen)
.wav

Length of recording: 00:43:46

[recording starts]

Juonto [00:00:00]: Tämä on Etelä-Savon ELY-keskuksen tuottama podcast-sarja. Avaamme jaksoissa ELY-keskuksen eri palveluja ja niiden vaikuttavuutta asiantuntijoiden, yhteistyökumppanien ja asiakkaiden näkökulmasta. Tämä on Elynvoimaa podcast. [musiikkia] Jokaisesta, joka tulee Saimaalle ja näkee norpan, tulee luonnonsuojelija siinä paikassa. Kotimaan kasvanut luontomatkailu on lisännyt myös norppaturismia ja se toimiikin matkailun vetovoimana esiintymisalueillaan. Miten norppaa suojellaan ja miten luontomatkailua voidaan kehittää kestävillä periaatteilla? Asian äärellä ELY-keskuksen LIFE-hankkeen Jouni Koskela ja Järvisydämen renki Jari Kankkunen. [musiikkia]

Jouni Koskela [00:00:56]: Joo, minä olen Koskelan Jouni ja Etelä-Savon ELY-keskuksella luonnonsuojeluasiantuntijana.

Jari Kankkunen [00:01:06]: Ja minä olen Kankkusen Jari ja renkipoika täältä Järvisydäimestä eli täällä olen varsinaisesti myyntipalvelussa töissä. Ja taustaltani olen ollut täällä hirveen pitkään töissä eri tehtävissä ja muun muassa luonto-oppaana, eräoppaana ja venekuskina ja kaikkina muina, mutta melkein kaikki on tehty täällä ja vähän muuallakin.

Jouni Koskela [00:01:34]: Joo, mulla on toimisto Mikkeliissä, mutta käytännössä kyllä nyt etätöissä Savonlinnasta käsin ja oikeastaan olen nyt ELY-keskuksella ollut kuukauden päivät. Aika monta vuotta olen Metsähallituksella ollut, Saimaan norpan suojelun sekatyömiehenä, monenlaisia alkaen pesälaskennasta ja kaikenlaisia kuolleiden norppien hakemista on, elävät norpat, montako syntyy ja montako kuolee, että siinä se norppakannan kehitys on. Toivottavasti aina vuosittain enemmän syntyy kuin kuolee, niin silloin norppakanta kasvaa.

Jari Kankkunen [00:02:17]: Se on vähän kuin ihmisilläkin tuo sama toive, että suomalaiset, enemmän syntyisi kuin kuolisi, niin hyvä olisi. Eli meitähän on kaksi sekatyömiestä. Jos sinä olet siellä norppapuolella, niin minä olen matkailupuolella.

Jouni Koskela [00:02:29]: Joo, yleensä on tehty se, mitä pomot määräävät. Nythän meillä on, itse olen töissä tässä Yhteinen saimaannorppamme -LIFE-projektissa. Yksi osa sitä on norppaturismi, eettisten pelisääntöjen keksimistä, luomista yhdessä matkailuyrittäjien kanssa. Sillä reissullahan me tänäänkin oltiin Linnasaaren kansallispuistossa. Mistä me nyt lähdettiin, Jari?

Jari Kankkunen [00:03:04]: Täällä ollaan hotellikylpylä Järvisydämessä kaiken kaikkiaan. Kierrettiin joku tunti kansallispuiston saaristoa ja muutama norppa löydettiin ja yksi nähtiin uimassa. Kaikin puolin sää suosi ja seura oli mahtava.

Jouni Koskela [00:03:24]: Joo, nythän on norpan karvanvaihto aika eli käytännössä kaikki aikuiset norpat nousevat rantakiville jäiden lähdön jälkeen. Sitä kestää toukokuun loppupuolelle asti. Opas näytti meille tänä päivänä, että kun tänne maksava asiakas tulee Porosalmelle, niin millä tavalla tämä retki tehdään. Kerropas vaikka Jari tästä.

Jari Kankkunen [00:03:59]: Joo, me tehdään tällä lailla heti, kun jäät lähtevät, niin ruvetaan tekemään norpparetkiä. Ja Järvisydämen tapa tehdä norpparetkiä on savolaisittain rauhallinen tapa eli liikutaan vanhan ajan puuveneillä hiljaa putputellen saarten välissä ja vähän haistellaan tuulta ja säätä ja katsotaan, että mistä ne norpat löytyvät. Retken aikana kerrotaan norpasta ja norpan elämästä, kerrotaan vähän kansallispuistosta, miksi se on aikoinaan perustettu. Itse asiassa Linnasaaren kansallispuistohan on perustettu norpan suojelun takia, -56 ensimmäinen saaristokansallispuisto ja taitaa olla yksi Suomen vanhimpiakin. Sitten niitä etsitään hiljaa ajaen ja yritetään bongata niitä sieltä rantakiviltä ja ennen kaikkea meille on tärkeä asia, että norppaa ei koskaan ajeta keula edellä, vaan ajetaan nimenomaan aina kylki norppaan päin, että norpalle ei tule tunne, että sitä saalistetaan, koska meidän etu on se, että se sama norppa on siellä myös seuraavalle ryhmälle seuraavana päivänä. Ja se on norpan etu, että se saa olla rauhassa, niin se saa karvansa sitten nopeammin vaihdettua.

Jouni Koskela [00:05:14]: Joo, sen verran vielä tästä EU:n projektista, tämähän on kokonaisuudessaan peräti 7,1 miljoonan euron projekti. Ja siinä on ELY-keskuksen lisäksi, oikeastaan Metsähallitus on siinä vastaavana organisaationa. Ja siinä on monenlaista, tavoitteena ehkäistä, vähentää ilmastonmuutoksen, kalastuksen, ihmislähtöisen häiriön ja kannan pienuuden aiheuttamia ongelmia saimaannorppakannalle. Ja yksi osa sitä on alkukevään norpan bongausretket, millä varmasti on positiivinen vaikutus. Itse olen ainakin ajatellut sillä tavalla, että jokainen, joka tulee tänne Saimaalle ja näkee saimaannorpan, niin kyllähän siitä yleensä tulee kyllä norppansuojelija sillä hetkellä.

Jari Kankkunen [00:06:08]: Joo, se on ihan söpöily, mitä norpan ympärillä on ja mitä ihmiset, kun näkevät norpan, niin kyllä ihmiset rakastavat norppaa. Ja monelle se on sellainen, että edes kerran elämässään, jos näkisi norpan, niin se olisi aina hienoa hommaa. Ja täällä me yritetään sitä toteuttaa sitä toivetta. Tällä hetkellä ollaan aika hyvällä prosentilla aina löydetty joka retkellä norppa.

Jouni Koskela [00:06:39]: Joo, norpalle tämä karvanvaihto-aika on aika helppo, mutta se kuuluu vain norpan elämänkiertoon, että keväällä pitäisi saada karva vaihdettua ja mitä enemmän norppa makoilee kivillä, niin sitä paremmin karvanvaihto menee. Tuossa myöhemmin voitaisiin pikkuisen puhua myös, millä tavalla norpan pesintä otetaan huomioon, tää talviaika, kun norppaemo synnyttää kuutin helmikuun loppupuolella, mutta eiköhän me ensin käydä läpi tämä aika jäiden lähdöstä toukokuun loppuun, kesäkuun alkuun. Itse kysyinkin laivassa sinulta, että turistit, jotka tulevat tänne Järvisydämeen, ovatko he suomalaisia vai ovatko he ulkomaalaisia? Tulevatko he pelkästään norppaa katsomaan vai miten te saatte sitten haalittua ja montako kertaa päivässä te teette ohjatun norpparetken?

Jari Kankkunen [00:07:55]: Norpparetkethän ovat meillä joka päivä kello 10. Ja nyt, kun on pieniä koronarajoituksia päällä, niin meillä kello 10 lähtee maksimissaan kaksi veneellistä eli kahdeksan henkeä veneessä. Ja jos sille päivälle on enemmän lähtijöitä, niin sitten kello 14 lähtee kolmas vene, mutta käytännössä nyt se aamu 10 lähtö on se meidän päälähtö. Ja siihen ei ole mitään pakkoa olla ryhmä eli siihen voi tulla yksittäinen henkilö ja hyvin usein meidän asiakkaat tulevat pariskuntana tai kaksi-kolme kaveria. On puhtaasti niitä, jotka tulevat norppabongauksen takia eli haluavat kerran elämässään nähdä saimaannorpan. Osa asiakkaista on sellaisia, jotka tulevat, se norppa on yksi osa palvelukokonaisuutta, jota me asiakkaalle tarjotaan eli siinä voi olla tietysti majoitus, aamiainen, kylpylä, muut ohjelmalvelut eli norppa on yksi osa siitä, mutta kyllähän norppa on Järvisydämen mittakaavassa tai Järvisydämelle erittäin tärkeä otus. Vaikka ei vesille mentäisikään, niin norpasta puhutaan. Me olemme Linnansaaren kansallispuiston kupeessa ja olemme Linnansaaren maisemissa, niin norppa nousee aina kaikissa keskusteluissa ympäri vuoden esille.

Jouni Koskela [00:09:22]: Miten pitkään te olette tehneet varsinaista norppaturismia täältä Rantasalmesta tai ehkä voi Oravin puolestakin puhua, mutta ennen kuin rupeat sitä kertomaan, niin oikeastaan voisi kertoa, että norppakantahan on kasvanut viimeisen parin-kolmenkymmenen vuoden aikana. Varmaan 80-luvun lopulla, 90-luvun alussa norppia oli täälläkin varmaan vähemmän, että ei ehkä tällaista turismia olisi edes pystynyt toimimaan. Jos vähimmillään norppakanta oli 150-180 ja nyt viimeiset kannan arviot, joita Metsähallitus on tehnyt, niin sehän on mennyt jo yli 400, 420, 430. Oletteko te, sitten älysitte, kun norppakanta rupesi kasvamaan, että voisihan tätä pikkuisen tuotteistaa?

Jari Kankkunen [00:10:24]: Vähän tuohon suuntaan eli itse olen tullut matkailuun vasta 90-luvun puolessavälissä. Minä olen melko nuori vielä tässä matkailuhommissa, niin silloinhan Järvisydämen vanha isäntä, Heiskasen Jari, hänellä oli tuotenimeltä 100 saaren safari. Ja silloin se oli vähän samantyyppinen veneretki, joka tänä päivänä ajettiin, jossa kerrottiin kansallispuistosta ja saarista ja kerrottiin kansallispuiston elämistä. Siellä oli muun muassa kalasääski vahvasti mukana ja norppa nähtiin, jos sen oli sopiva kohta olemassa. Varsinaisesti norpparetkiä ruvettiin varmaan tuossa 2000-luvun alkupuolella puhumaan, että ruvetaan tekemään norpparetkiä. Nyt selkeästi tämä kiinnostus norpparetkiin on sitten kaiken kaikkiaan livekameranorppien ja muiden kautta kasvanut positiivisesti eli keväällä se alkaa olla ja se on nimenomaan juuri tämä toukokuun, kesäkuun alku, joka on sitä vilkkainta norppaturismin aikaa.

Jouni Koskela [00:11:29]: Kyllähän varmaan kiinnostus norppaturismiin tässä toukokuun lopulla on lisääntynyt hurjasti, kun tuli, montakohan vuotta se tuo WWF:n norppalivekamera on ollut, onko se kolme vai onko se ollut jo neljä vuotta.

Jari Kankkunen [00:11:45]: Niin, useamman vuoden kumminkin.

Jouni Koskela [00:11:47]: Useamman vuoden ollut kuitenkin. Se on sitä kautta tietysti, kun katsot tietokoneruudulla työpäivänä, ketä nyt onkaan toimistossa, niin katse harhaileekin, että mitäs sille norpalle kuuluu, niin sitten tulee mieleen, että voisihan tuon ihan itse elävänä nähdä.

Jari Kankkunen [00:12:10]: Kyllä, se on ihan siinä. Ja se kiinnostus norpasta kaikkeen siihen, minkä kokoisena syntyy, miten se kasvaa, mitä se syö ja miten se elää, niin kaikki nämä ovat siinä keskustelussa mukana. Ja joskus tuntuu, että pitäisi opiskella biologiksi ja erikoistua norppaelämään, että osaisi vastata kaikkiin niihin kysymyksiin.

Jouni Koskela [00:12:35]: Minä kyllä olen opiskellut biologisia, jonkin verran norpan kanssa tekemisissä ollut, mutta aika paljon on vielä sellaisia asioita, mihin kysymyksiin ei pysty yksinkertaisesti vastaamaan.

Jari Kankkunen [00:12:47]: Ei ja tämä on aina hyvä muistaa, että ollaan täällä Savon sydänmailla, niin mehän voidaan kertoa aina faktaa ja fiktiota ja suurin piirtein sinne päin ja vastuu jää aina kuulijalle sitten. Nyt me on norppamatkailua lähdetty viemään sillä tavalla, että nythän me ajetaan vanhoilla kalastajapaateilla näitä ja nyt me olemme saatu

ensimmäinen kalastajapaatti sähköistettyä ja sillä on nyt ensimmäiset testiryhmät käytetty norpparetkellä ja todettu, että se on aivan huikea vekotin liikkua, kun se on täysin äänetön, ei vaihteet kolise eikä rutise ja ei kuulu minkäänäköistä ääntä. Ja tarkoitus olisi, että tulevaisuudessa nuo meidän kaikki norpparetkiveneet olisivat sähköistettyjä veneitä ja saataisiin sillä tavalla sitä luontoa huomioitua ja ennen kaikkea tavoitteenahan meillä on, että meillä on nyt liki 2000 neliötä aurinkokennostoa kylpylän katolla ja mäen päällä eli me voitaisiin sähkö, joka ladataan noihin veneisiin, niin olla aurinkovoimalla tuotettua eli oltaisiin mahdollisimman vihreitä niin sanotusti sen asian suhteen.

Jouni Koskela [00:14:02]: Täällähän paljon puhutaan, että onko norpasta enemmän harmia vai enemmän hyötyä, että norpan suojelun takia on kalastusrajoituksia. Taas toinen puoli sanoo, että turistit tuovat enemmän rahaa kuin mitä pystyy myymään vaikkapa kalastuslupia. Verkkokalastus on kiellettyä suurimmalla osalla tai oikeastaan kaikilla norppa-alueilla kesäkuun loppuun asti. Minkälaisena itse koet? Oletko itse kalastaja?

Jari Kankkunen [00:14:34]: Kyllä minä olen kotitarvekalastaja, mutta minulla ei ole verkkoja, ei katiskoja, että lähinnä se on sitä, että lähdetään virvelillä kalastamaan, mutta taas tällä alueella olevat ammattikalastajat, niin hehän ovat muokanneet sen oman kalastustapansa siihen, että ne ovat norppaturvallisia eli on erilaista rysää ja muuta tapaa kalastaa. Ei ole pitkiä verkkojatoja eli verkkojatat, joita tällä alueella on, ovat pääsääntöisesti satunnaisten kalastajien, mökkiläisten verkkojatoja ja nehän ovat norppalle se mahdollinen ongelma.

Jouni Koskela [00:15:12]: Onko teillä myöskin keskellä kesää, juhannuksena ja heinäkuussa, näitä norpparetkiä?

Jari Kankkunen [00:15:19]: Joo, kyllä me norpparetken nimellä mennään retkiä tekemään, mutta sitten lähdetään kertomaan jo siitä, että tähän aikaan vuodesta, kun norppa on vaihtanut sen karvansa, niin niitä on vaikeampi nähdä. Korkeintaan me näemme norppa uimassa ja sitten puhutaan paljon esimerkiksi kalasääskestä, niin kuin nyt tuon retken aikana me ajoimme kolmen pesän lähetyvillä eli se kalasääsken näkeminen on aina sinne elokuun loppuun asti hyvinkin mahdollista.

Jouni Koskela [00:15:50]: Entä syksyllä ja talvella?

Jari Kankkunen [00:15:52]: Syksyllä ajetaan. Kyllä me siis ajetaan veneretkiä, mutta se muuttuu, että sitten ei niinkään puhuta norpparetkistä, vaan puhutaan saaristoretkestä, käytetään vaikka sitä 100 saaren safari -nimitystä, koska sitten on tavallaan hassua, jos puhutaan norpparetkistä syyskuussa, koska sen näkeminen on tosi vaikeata. Tosin kyllä

viime vuonna marraskuussa käytiin testaamassa yhtä sähköalusta, niin löydettiin norppa kiviltä marraskuun loppupuolella.

Jouni Koskela [00:16:25]: Joo, niillähän pikkuisen tulee sitä syksyllä rantamakuuta uudestaan, että keskellä kesää on liian kuuma yksinkertaisesti. Ja kun karva on vaihdettu toukokuun lopussa, niin sen jälkeen norpastahan ei oikeastaan pysty näkemään kuin sen päälaen taikka kuonon kärjen, kun se käy hengittämässä, mutta kyllähän se käy joka toinen yö tai pari yötä kolmesta myöskin rantakivellä kuivattamassa tai siis nukkumassa, mutta yleensä pimeään aikaan, että oletteko te kesällä nähneet iltamyöhään tai aamuvarhaisella?

Jari Kankkunen [00:17:05]: Ollaan joillekin ryhmille tehty, sanotaanko, että auringonlaskun aikaan retkiä, jossa enemmänkin auringonlasku ja kesäilta on se pääasia. Ja on mahdollisuus bongata se norppa, mutta kesäyö ja kesäilta on niissä retkissä se pääasia.

Jouni Koskela [00:17:29]: Mutta talvella ette lähde moottorikelkkasafareita järjestämään?

Jari Kankkunen [00:17:33]: Ei, sitä kyllä aina joskus kysytään, että me haluaisimme nähdä norpan pesä ja norpan poikanen, kuutti, niin siinä on se tiukka raja meillä olemassa, että sellaisia me emme lähde ollenkaan tekemään. Ainut on, että kun talvella on retkiluistelureitti, joka on linjattu kansallispuiston halki, että jos siinä sillä retkellä luistelet ja norppa sattuu nousemaan omasta tahdostaan sinne jonnekin jälle makaamaan, niin silloin sä voit nähdä sen.

Jouni Koskela [00:18:05]: Niin, loppukeväästä voisi?

Jari Kankkunen [00:18:07]: Kyllä, loppukeväästä.

Jouni Koskela [00:18:07]: Maaliskuun aurinkoisena iltapäivänä tai jos vielä huhtikuulla, harvoinpa taitaa retkiluistelureitit ...

Jari Kankkunen [00:18:15]: No, ei.

Jouni Koskela [00:18:17]: Kunnossa enää huhtikuun puolella.

Jari Kankkunen [00:18:20]: Niin, että se on muutaman talvena aina silloin tällöin, kun kuulee luistelijoilta näitä viestejä, että nyt norppa näkyi tuolla jäällä, mutta sehän on vähän niin kuin lottovoitto, että jos sen sattuu siellä näkemään.

Jouni Koskela [00:18:33]: Joo, kun talvi tulee, ehkä lokakuussa, marraskuussa, niin minulla on sellaisia tehtäviä tässä LIFE-projektissa, että otan yhteyttä kaikkiin Saimaan alueen moottorikelkkakerhoihin. Ja ELY-keskus tekee esitteen kuinka otat norpan huomioon talvella ja moottorikelkkailijoille, kaikille Saimaan jäälle liikkujille pyritään jakamaan ja myöskin viranomaiskäyttöön ohjeistusta, millä tavalla viranomaiset voivat myöskin jotain, vaikka lupia, jos Saimaan jäällä jotain tapahtumia järjestetään, niin millä tavoin norppa siinä talvella otetaan huomioon. Tosiaan kuuttihan syntyy siinä helmikuun puolessavälissä, maaliskuun alussa, vanhan legendan mukaan Nestorin päivän aikoihin, 26. helmikuuta, silloin kuutti syntyy. Ja se on se kaikkein tärkein aika, jolloin norpan pitää antaa, emon ja kuutin olla rauhassa siellä lumiluolan sisällä. Siihen aikaanhan voisi vaikka moottorikelkalla ajaa tai hiihtää sen norpan pesäkinoksen yli eikä tiedä edes sitä.

Jari Kankkunen [00:19:57]: Kyllä, se on ihan totta. Ja tähän on se syy, miksi on aikoinaan rajattu se, että meillä on se määrätty reitti, joka kulkee Järvisydämeistä ohjatusti muutaman retkisaaren kautta Linnasaareen ja siitä Oraviin ja sillä reitillä meillä on se retkiluistelu-reitti. Siinä on hiihtoreitti ja moottorikelkkareitti eli viedään asiakkaat johdetusti pois sieltä norppien pesäluolilta, ettei tule tätä vahinkoa. Nythän me viime talvena, kun me olemme rakennettu tänne Järvisydämen takametsään tätä retkeilyreitistöä, joka sitten talvella osaksi toimii myös moottorikelkkareittinä, niin nythän me olemme ohjattu esimerkiksi meidän moottorikelkkareitit, jotka suuntautuvat esimerkiksi kirkonkylään ja Juvalle päin, niin ne lähtevät ajamaan tästä metsien kautta tuonne Varkaus-Rantasalmi -tienvarteen ja ne kulkevat sieltä, kun ennen ne ajoivat tätä jäätä myötä eli on ajateltu sitä, ettei meidän opastetut retket mene jäälle ollenkaan, vaan ne kulkisi metsiä myötä Varkauden tienvarteen ja siinä tien vieressä olevaa reittiä myöten Juvalle päin.

Jouni Koskela [00:21:08]: Joo, ELY-keskuksella tässä parisen viikkoa sitten soittelin kirjastoille, että me teemme roll up -teline, johon laitetaan kuinka otat norpan huomioon talvella ja kuinka otat norpan huomioon kesällä. Ja Joensuun kirjastossa ja Savonlinnan kirjastossa ja Mikkelin kirjastossa ja Lappeenrannan kirjastossa sanoivat, että kyllä heille jonkun käytävän varrelta tai näyttelytilan vierestä löytyy tilaa, että infopaketti sinne kyllä mahtuu. Aika hyvin Saimaan alueella otetaan vastaan, että mitä vaan norpasta tietoa saadaan, niin kaikki on tervetullutta. Esitteitä kyllä tehdään myöskin. Mites teillä yleensä, kun retkelle lähdette, vaikka tässä toukokuun lopussa, niin onko teillä Metsähallituksen esitteitä tai ELY-keskuksen esitteitä?

Jari Kankkunen [00:22:14]: Mitä me käytetään, on norppaesitettä olemassa, jossa on perusinfo norpasta ja sitten on se kuva siitä, mikä on norpan vuosikierto, että sitä käydään. Ja samaten, kun lähdetään veneretkelle, niin puhutaan norpasta ja käydään esitteen tiedot läpi. Tuollainen info roll up, jos on, niin kyllähän tuonne meidänkin aulaan mahtuu noita olemassa. Ja kyllä me infoamme, kun esimerkiksi asiakas vuokraa meiltä kanootin tai kajakin, niin kyllä me infoamme sillä tavalla, että älä melo rantoja myöten ja älä mene tänne alueelle, suunnataan se asiakkaan meneminen taas semmoisille alueille, jotka eivät ole mahdollisia pesäluotoja eli käytetään näitä niin sanotusti merkittyjä ja yleisesti olevia retkipaikkoja.

Jouni Koskela [00:23:12]: Niin, nythän on koronarajoitukset viime vuonna ja tänä vuonna, niin viime kesänä Savonlinnassa oli siis kesällä 2020 enemmän turisteja kesällä kuin koskaan ennen, uskallan ehkä näin sanoa, vaikka Oopperajuhlia ei edes järjestetty. Ja Metsähallituksessa kertoivat, että kansallispuistot olivat täynnä ihmisiä, niin näkyikö se samalla tavalla täällä norpparetkillä tai viime kesänä ja tänä keväänä? Onko teille tullut enemmän vai vähemmän asiakkaita?

Jari Kankkunen [00:23:55]: Kyllä meillä asiakkaita on ollut tosi hyvin. Kyllä sen näki toissakesänä, kun lähti suomalaiset liikkeelle, niin kotimaan matkailu vilkastui tosi paljon ja nimenomaan kiinnostus luontoa kohtaan ja esimerkiksi meillä loppuivat retkeilyvälineet, kanootit, kajakit, sähköavusteiset fatbiket kesken ja niitä on nyt hommattu aika reipas määrä lisää, että pystytään tekemisen toiveeseen vastaamaan asiakkaalle eli riittäisi kalustoa olemassa. Tyypillinen meidän retkeilyasiakas on sellainen, joka käyttää suurin piirtein kaksi tuntia välinettä eli se on lyhytaikaista retkeilyä täällä meidän alueella eli kuitenkin, kun asiakas tulee tänne meille, niin sillä on täällä meillä majapaikka ja sitten halutaan tulla syödään ravintolaan. On tyypillistä, että aamupäivästä tai iltapäivästä lähdetään ja käydään melomassa ja vähän pyöräilemässä ja muuta, mutta sen näkee, että suomalainen retkeilykulttuuri on kovassa murroksessa siis ihan alkaen ihmisten tietotaidosta, osalla on äärimmäisen hyvää, samoin varusteet ovat hirmu hyviä ja osa ei ollenkaan muista sitä, että sää voi vaihtua tai tuossa heti, kun jäät lähtivät, niin täällä mantereella aurinko paistoi lämpimästi, oli 20 astetta lämmintä ja sitten, kun mennään just jäiden lähdön aikaan veneeseen, niin siellä on talvivaatetus tarpeen eli sitten piti ihmisille antaa turkishaalareita ja muita. Ehkä koronan hyvä puoli on siinä, että ihmiset oppivat takaisin luontoon, he oppivat takaisin retkeilyyn. Kyllä kansallispuiston, myös Linnansaaren kansallispuiston kiinnostus on kovasti kasvanut.

Jouni Koskela [00:25:52]: Mites tämän päivän retki, mehän kolme tuntia olimme ja kaksi norppaa näimme kivillä ja molemmat jäivät kivellet, että siltä osin emme ainakaan häirinneet niitä. Otimme norpan tarve vaihtaa karva kivellä huomioon. Yhden kuutin näimme.

Jari Kankkunen [00:26:16]: Uimassa.

Jouni Koskela [00:26:16]: Uimassa, joo, vähän pyöriskeli, leikki siinä, niin mitäs muita me tänään näimme?

Jari Kankkunen [00:26:27]: Hanhiahahan me näimme, muuttohanhet, valkoposkihanhet ovat jo muuttamassa, näimme upeita hanhiauroja taivaalla. Yksi parvi meni veden pintaa myöten. Isokoskeloita näimme. Kuikkia oli uimassa. Mitäs muita me näimme? Tietysti kaikki lokit ja muut tällaiset. Nämä olivat ehkä ne merkittävimmät.

Jouni Koskela [00:26:51]: Majavia emme nähneet, mutta näimme paljon majavan syömiä puita tai siis kaatamia puita. Sitten olivat jänikset ja hirvet syöneet haapoja.

Jari Kankkunen [00:27:03]: Kyllä ja viime viikollahan jäiden lähdön jälkeen, kun jäät rannoista vähän heiluttelivat puita, niin tuollahan kölli aika mukavan kokoisia tukkeja, joita majavat olivat olleet viemässä pesälle tai pesästä lähtenyt irti, niin sitten niitä kerättiin muutama motti pois veneeseen pois kuljeksimasta.

Jouni Koskela [00:27:24]: Nyt kuule Jari, me olemme tässä EU-projektissa luvanneet, että tämän vuoden puolella teemme eettisen norppaturismimatkailun pelisääntöjä. Siihen kyllä tarvittaisiin vähän apua myöskin yrittäjältä. Meidänhän on helppo luonnonsuojeluviranomaisten on lukea lakia, että saimaannorppaa ei saa häiritä, ei saa häiritä lisääntymisaikana talvella, saimaannorppaa ei saa häiritä karvanvaihtoaikaan, että helppohan siitä on lista tehdä, mitä ei saa tehdä, mutta mitä ajattelet, niin olisiko joku sellainen sertifikaatti tai joku A4-paperi, johon kirjoitettaisiin tällä tavalla, että jos olet mennyt liian lähelle norppaa tai vaikka ohjeistusta myöskin näistä matkailuyrittäjistä, jotka vuokraavat kanootteja tai vesijettejä, että millä tavalla otat norpan huomioon?

Jari Kankkunen [00:28:37]: Kyllä siis ohjeistus on, aina jos viranomaisilta tulee ohjeistusta ja neuvoa, niin se on tehokkaampaa kuin tällainen älä tee näin tai kielto. Itse toivon sitä, että esimerkiksi niille tahoille, jotka järjestävät esimerkiksi norpparetkiä, niin olisi joku tällainen vuosittainen opaskoulutus eli kaveri saisi, olen käynyt tämän koulutuksen läpi tai vaikka lapun rintaan tai tarran veneeseen, että olen norppaturvallinen opas.

Jouni Koskela [00:29:13]: Odotas vähän, kun kirjoitan ylös, etten unohda. Joku tällainen, kun turistikausi alkaa vaikka maaliskuulla tai jos kesäoppaita on, niin toukokuussa ennen kuin

varsinainen kesäsesonkikausi, niin siinä sitten kerrotaisiin vaikka paljonko norppakannan koko on tällä hetkellä ja paljonko kuutteja syntyi edellisenä talvena.

Jari Kankkunen [00:29:42]: Ja samoin, mitä on tullut uusimpia tutkimuksia. Minusta se oli kiva, mitä veneessä puhuttiin, että kun ihmisillä on se mielikuva, että norppa on rauhallinen, se köllöttelee kivasti siellä kivillä ja hiljaa tuhisee siellä, niin kumminkin norpat käyvät reviiiritaistelua ja ne ovat välillä hyvinkin ärhäköitä liikkumaan toistensa kimppuun ja tekevät pientä sylipainelua. Mielikuva siitä, että tuotaisiin oikea norpan kuva, että se ei ole ihan pelkästään söpö eläin, jota se todellisuudessa on, että sen elämään kuuluu muutakin ja se, että sen norppaopas tietäisi, koska tietysti tällaisia kavereita, jotka ovat pitkään olleet, niin he ovat itse lukeneet ja käyneet läpi erilaisia juttuja ja muuta, hakenut sitä tietoa, mutta olisi joka vuosi uusi tietopaketti, jota päivitetäisiin, että voitaisiin tietää ja kertoa sitä. Ennen kaikkea, että viesti oppailta asiakkaille päin olisi aina samanlainen, että se ei ole oppaan värittävä tarina, että toinen opas kertoo näin ja toinen kertoo jotain muuta. Saataisiin myös luonnonsuojelullinen viesti menemään, että se olisi aina samansuuntainen, samoilla sanoilla, samoilla lauseilla vietäisiin asiaa eteenpäin. Se olisi aina tehokkaampaa kokonaisuuden kannalta. Suosittelen kovasti sellaista.

Jouni Koskela [00:31:12]: Onko se parempi nyt jo syksyllä? Sellainen on itse asiassa ELY-keskuksella ollut ajatus, että kun nyt tästä kesäsesongista päästään ja matkailuyrittäjien kiireet hellittävät, niin sitten vielä kerran laajemmalla porukalla kutsuttaisiin koolle sellaiset yrittäjät, jotka järjestävät norpparetkiä. Siihen mennessä ELY-keskus olisi katsonut, mitä meidän pitää lain mukaan ottaa huomioon ja koottaisiin, mitä toivomuksia matkailuyrittäjillä on. Jos syksyllä pidettäisiin sellainen palaveri.

Jari Kankkunen [00:31:53]: Ei muuta kuin läheta vain kokouskutsu, niin paikalla ollaan.

Jouni Koskela [00:31:59]: Joo, sellainen, joka olisi koko Saimaata koskeva tai voihan niitä useampiakin pitää. Nyt norppaturismia on, sen tiedän, että sitä on Taipalsaassa, sitä on Puumalassa, sitä on ollut vähän pidempään täällä Savonlinnan molemmin puolin, ehkä eniten täällä Linnansaaren kansallispuistossa, mutta nyt lähtevät jo risteilyalukset Savonlinnan torilta ja kiertävät Pihlajavedellä neljän tunnin retket. Siellä Pohjois-Saimaalla norppakanta on vähän pienempi ollut, niin siellä kuulemma ei ole vielä, Pohjois-Karjalassa sellaisiakin, että ohjelmassa olisi norppaturismiretkiä.

Jari Kankkunen [00:32:50]: Sieltä on yrittäjiä käynyt meillä benchmarkkaamassa tätä meidän talon toimintaa. On myös puhuttu siitä, että minkälainen norpparetki käytännössä on yrityksen näkökulmasta toteuttaa ja mitä asioita se vaatii ja mikä on asiakas, joka käyttää niitä. Minä uskon, että ei mene kauan, kun sielläkin lähdetään tekemään norppamatkailua.

Jouni Koskela [00:33:16]: Edellyttäen tietysti, että norppien lukumäärä siellä kasvaa. Ei siellä vielä Rääkkylässä ja Savonrannan seudulla ihan liian paljon norppia ole.

Jari Kankkunen [00:33:29]: Ei varmaan sitä. Kyllä kantamäärä on ollut olemassa. Jännä nyt on ollut nähdä, miten norpansuojelussa on menty eteenpäin. Muistan itsekin, että joskus aikoja sitten, jos näit yhden norpan kivellä, niin se oli hieno homma. Jos satunnaisesti näit kaksi norppaa kivellä tai kolme norppaa samalla, niin se oli harvinaista, mutta nyt se alkaa olla aika yleistä jo eli norppa rupeaa tekemään omaa lajilleen tyypillistä laumautumista eli mennään kaverin kanssa samalle kivelle lähekkäin makaamaan.

Jouni Koskela [00:34:04]: Joo. Itse olen kuullut tarinoita pohjoiselta Saimaalta, Pyhäselältä, että joku olisi 60-luvulla 10 norpan lauman kuvannut siellä. Se on kuulemma kaitafilmikameralla, mutta minä yritin jäljittää, että olisin löytänyt sen henkilön, jolla se kaitafilmi on, mutta en saanut kiinni, mutta kyllä 60-luvulla uskon, että siellä on ollut norppalaumoja. Myöskin olen C-kasetilla kuunnellut radionauhoituksen. Se on ilmeisesti, olisiko 70-luvulta vai 80-luvulta, kun Punkaharjulla kalastaja kertoo siinä, että miten hän, oliko se 65 norppaa ampunut sotien jälkeen Puruvedellä. Sitten se sanoi siinä hauskesti, että taisihan siinä mennä se viimeinenkin Puruveden hylje. 50-luvulla on ollut vielä Puruvedellä kymmeniä. Osa on toki niistä voinut olla Pihlajaveden puolelta, mutta se oli silloin. Norppahan oli metsästyslain metsästettävä laji ja siitä maksettiin jopa tapporaha vuoteen 1948 asti, 1955 rauhoitettiin. Sitten se kanta väheni ja nyt taas norppa palailee entisille elinalueilleen Puruvedelle. Puruvedellä syntyy kuutteja ja on lisääntyvä kanta. Luonterilla Mikkelin Anttolan seudulla, Juvan tienoilla ja myöskin Lappeenrantaa hipoen ja Imatraa hipoen, niin kyllä näitä kohta sen verran joka puolella Saimaata on varmaan, että yhä useampi yrittäjä voisi muutaman viikon ajan tässä toukokuussa muutaman retken päivässä tehdä.

Jari Kankkunen [00:36:02]: Kyllä ja norppa on sympaattinen, se on perus Saimaan asukas ollut jo pitkään. On ollut hieno homma, että sitä on suojeltu ja suojellaan ja sen kanta lisääntyy ja ihmisten käsitys ja sympatia norppaa kohtaan on erittäin suuri. Siinä mielessä se on sydämellinen otus.

Jouni Koskela [00:36:27]: Ja kalastusrajoitukset ovat voimassa, on valtioneuvoston asetus norppa-alueilla, missä kuutteja syntyy, niin niillä on kalastus kielletty huhtikuun puolestavälistä kesäkuun loppuun asti. Käytännössä rajoitusalueet ovat sellaiset ja yleisesti hyväksytty periaate on, jos kuutteja rupeaa syntymään uusilla alueilla, niin sinnekin sitten ELY-keskus neuvottelee kalastusrajoitussopimuksia osakaskuntien kanssa. Näillä pelisäännöillä mennään kalastuksessa varmaankin viisi vuotta eteenpäin ja toivotaan, että

norppakanta siitä joka kevät, kun pesälaskennat, pesälaskenta on jotenkin sellainen vuoden kohokohta, aina jännitetään, että montakohan kuuttia tänä vuonna on syntynyt. Toivotaan, että päästäisiin lähivuosina, nyt, jos on viime vuosina 80-90 välillä ollut, että milloinkaan 100 kuuttia vuodessa menee rikki.

Jari Kankkunen [00:37:35]: Kyllä esimerkiksi olemmehan mekin meidän kalastajien kanssa keskustelleet siitä, kun heillä on isot, hyvät alukset, niin kun he näkevät ja on vuosia nähnyt, missä päin norppia on, niin lähdetäisiin tekemään yhdessä heidän kanssaan norppamatkailua ja heidän aluksiaan käyttämään norppajutuissa, mutta se on vielä ajatus, jota pitää heille jutella ja syöttää eteenpäin, että muutettaisiin kalastusbisnes myös norppabisnekseksi, mutta tässä on taas se toisinpäin, että esimerkiksi lomakylä, niin me hirveän mielellämme tarjoamme asiakkaalle Saimaan kalaa, järvikalaa ja se, miten se saadaan. Sitten pitää vain rakentaa norppaturvallisia pyydyksiä, on se katiska tai bayonet tai joku muu.

Jouni Koskela [00:38:27]: Niitähän kehitetään myös tässä EU-projektissa.

Jari Kankkunen [00:38:31]: Kyllä ja se on minusta ELYn hyvä puoli, että pystytään antamaan sitä tukea norppaturvallisen pyydyksen rakentamiseen, että se ei ole kaikki yrittäjän omalla vastuulla se kehittäminen. Saadaan sitten jaettua ennen kaikkea niitä hyviä tuloksia myös muualle Saimaan alueen kalastajille.

Jouni Koskela [00:38:52]: Joo ja siellä on maa- ja metsätalousministeriössä omia kalastusrajoitus ja kalastuksen kehittämishankkeita. Myöskin ympäristöministeriön puolella viiden vuoden välein saimaannorpan suojelustrategia uudistetaan. Nyt seuraava on ensi vuoden keväällä 2022, olisi tarkoitus, että valmistuu, että millä keinoilla ympäristöministeriön mielestä norppakanta kasvaisi ja kasvaako se kolme vai neljä prosenttia vai montako prosenttia vuodessa. Tällaista pohdintatyötä tehdään. Kyllä siellä toimenpideluetteloja, mitä luetellaan, että millä tavalla toimitaan, niin kyllä niitä niin monia on. Yksi on tämä sellaisten kalanpyydysten kehittäminen, että sillä saisi ihan joka mies kalaa ja myöskin, että ammattilaisilla olisi sellaiset pyydykset, jotka nykyisin kyllä onkin suurimmalla osalla, norppalle turvallisia kalanpyydyksiä.

Jari Kankkunen [00:40:08]: On minusta jännä, että puhutaan kalastuspyydyksien kehittämisestä ja kalastuksen rajoittamisesta, niin sehän ei suojele pelkästään norppaa, vaan se suojelee myös kalakantaa ja esimerkiksi järvalohta, joka on kanssa yhtä harvinainen kuin norppa, taitaa olla vielä harvinaisempi tällä hetkellä. Se on myös kalastajien ja arvokalojen suojelun kannalta merkittävä asia.

Jouni Koskela [00:40:33]: Nythän meidän pitäisi laatia niitä eettisen norppaturismin pelisääntöjä, niin tuli muuten mieleeni, että metsähallituksella olin töissä, niin norpansuojelun veteraani Sipilän Teron kanssa, siellä oli Savonlinnassa joku matkailun kehittämishanke ja siitä kirjoitettiin sellainen kirja kuin Muuttuva Matkailu, niin se oli vuonna 2001 muistaakseni. Se löytyy netistä kyllä. Siihen kirjoitettiin Teron kanssa norppaturismista. En muista, mikä se otsikko oli, mutta joka tapauksessa, tämänhän on tällainen savolainen projekti. Siitä on parikymmentä vuotta aikaa, kun silloin kaavailtiin, että tässä on tulevaisuus, että jotkut tulevat norppaa katsomaan Saimaalle ja maksavat vielä siitä. Nyt huomataankin, että eihän tässä kuin 20 vuotta mennyt. Onhan tässä vuosien varrella toki tehty, mutta on tätä ajateltu jo aikaisemmin ja nyt huomataan, että tästä on norppaturismista tullut sen verran yleistä ja sen verran paljon uusia yrittäjiä, että jonkinlainen tuote tästä pitäisi tehdä. Jos me saisimme talven aikana A4, että tässä ovat nämä pelisäännöt ja leima paperiin tai yrittäjän allekirjoitus, että sitoudun näillä pelisäännöillä, niin sehän olisi kiva, jos olisi sinulla siellä veneen kokassa lappu ja pystyt sanomaan näille asiakkaille, että meidän tuotehan nimittäin on eettisesti hyvä norppankin kannalta.

Jari Kankkunen [00:42:51]: Kyllä ja ajattelee sitä, että jos nuorempi kaveri, joka käy kipparikirjat, vuokravenekuljettajakirjat ja muut, että hänellä, jos olisi tällainen lapuska, että olen käynyt myös eettisen norppamatkailun pelisäännöt ja oppaan paperit, niin se olisi taas mahdollisuus lisää saada kesätyöpaikkaa, menee mihin tahansa Saimaan rannalle töihin. Ihan hyvä juttu, lähdetään tuota työstämään ja rakentamaan eteenpäin.

Jouni Koskela [00:43:21]: Joo, savolainen projekti, tekemistä vaille valmis.

Jari Kankkunen [00:43:26]: Tästä on hyvä jatkaa.

Juonto [00:43:25]: Norpasta ja luontomatkoista olivat keskustelemassa ELY-keskuksen LIFE-hankkeen Jouni Koskela ja Järvisydämen renki Jari Kankkunen. Tämä oli jakso Etelä-Savon ELY-keskuksen tuottamasta Elynvoimaa -podcast-sarjasta.

[recording ends]